

ANAYASA MAHKEMESİ BAŞKANI NECDET DARICIOGLU'NUN AÇIŞ KONUSMASI

Sayın Cumhurbaşkanım,

Anayasa Mahkemesi'nin 29. Kuruluş Yıldönümünü kutlama törenine hoşgeldiniz. Kuruluş yıldönümümüzü bu yıl yine birlikte kutlamaktan sonsuz kıvanç duyduğumuzu içtenlikle ifade ederek size ve yüce kişiliğinizde, tüm değerli konuklarımıza en içten duygular ve en iyi dileklerle şükranlarımı, derin saygılarımı sunuyorum.

Devletin temel yapısını ve hukukî statüsünü belirleyen; siyasi iktidarın oluşumunu, kullanılmasını ve devrini, Devlet iktidarı karşısında bireylerin hak ve özgürlüklerini düzenleyen, kişi hak ve özgürlüklerine güvence sağlayan; Devlet içinde iktidarı ve toplum içinde Devlet iktidarını sınırlayan ilke ve kuralların oluşturduğu temel yasa niteliğindeki Anayasaların olağan yasalar karşısındaki üstün konumları, özenle korunmalarını da zorunlu kılmaktadır. Koruma amacının en etkili aracı, "yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri" bağlayan Anayasa metinlerinin olağan yasalarla değiştirilememeleri ve ancak olağan yasaların yapılmasından daha değişik ve daha zorlu yöntemlerle değiştirilebilmeleridir. Doğaları gereği katılık, sertlik, bükülmezlik özelliklerini bünyelerinde taşıyan bu tür Anayasaların belirtilen karakteri, onları ister istemez bağlayıcılık ve üstünlük nitelikleriyle de donatmaktadır. Bu nedenle, bükülmez Anayasalara sahip ülkelerde, Anayasalar, kurallar kademelenmesinde en üst sırada yer almaktadır. Böylece oluşan hiyerarşik sistem, alt kademede yer alan kuralların kendi üstündeki kurallara ve tabii, olağan yasaların da Anayasa'ya uygun olmasını gerektirmektedir.

Olağan yasalarla değiştirilebilen yumuşak tabiatlı, yatkın Anayasalarla olağan yasalar arasında bir kademelenmeden, üstünlük sıralamasından, hiyerarşiden söz edilememektedir. Başka bir anlatım-

la, yatkın Anayasaların uygulandığı ülkelerde Anayasa'yı değiştirme işlevini üstlenen tali kurucu iktidar ile Yasa Koyucu'nun otoriteleri adeta özdeşleşmiş durumdadır. Örneğin İngiltere'de; ifade ve içerikleri ne olursa olsun, tüm yasalar Parlamento tarafından aynı yöntemle kabul edilmektedir. Bundan dolayı İngiltere'nin Anayasa'ya sahip bulunmayan bir Devlet olduğu da söylenmektedir.

Salt yasalarla hukuku özdeş saymak ve yasa egemenliğini kurmak, özgürlükçü demokrasinin temel ögesini oluşturan hukuk Devleti'nin, hukuka bağlı Devletin gerçekleşmesini sağlamaya yetmediği gibi; Anayasa'nın üstünlüğü ilkesini benimsemek ve yasaların Anayasa'ya aykırı olamayacağı esasını kabul etmek de Anayasal rejimin, Anayasa ile güvenceye bağlanmış kişi hak ve özgürlüklerinin korunmasında yeterli görülmediği için, yasaların Anayasa'ya uygunluğunun etkili biçimde denetlenmesini sağlayacak ve Anayasa'ya aykırı yasaları yürürlükten kaldıracak bağımsız bir güce, yansız bir otoriteye ihtiyaç duyulmuştur.

Anayasa ile uyum ve Anayasa'ya uygunluk konusunun hukuki bir sorun olması yanında, uygunluk denetiminin de hukuki yol ve yöntemlerle yapılmasındaki kamusal yarar, yargısal denetim mekanizmasının benimsenmesine ve giderek kurumlaşmasına neden olmuştur.

Gerçek demokrasi, çoğunluğun iradesinin mutlak egemenliği olarak nitelendirilemeyeceğine; çağdaş anlamıyla "demokrasi"nin "özgürlük" ve "hukuk devleti" kavramlarıyla uyum içinde bütünleşmesi gerektiğine göre, çoğunluğun, sınır tanımayan; azınlığın hak ve özgürlüklerine saygı göstermeyen istek ve iradesini özgürlükçü demokrasi ve hukuk devleti kavramlarıyla bağdaştırmak elbette mümkün olmayacaktır.

Yasaların Anayasa'ya uygunluğunun yargı yoluyla denetlenmesi, bu bakımdan, yasama organlarındaki çoğunluğun zaman içinde beliren ve hukuka bağlı özgürlükçü demokrasiye ters düşen baskı eğilimlerine ve bu doğrultudaki uygulama ve düzenlemelerine karşı özgürlükleri koruyacak ve azınlığın haklarını güvenceye bağlayacak yargısal nitelikli etkin bir denetim mekanizması, vazgeçilemeyecek bir denge ve güvenlik sistemidir. Demokrasi, siyasi iktidarın salt seçim yoluyla değiştirilmesi anlamında bir kavram sayılamayacağına, iktidarın Anayasa'nın çizdiği yetki sınırları çerçevesinde kullanılması da sistemin gereği olduğuna göre, temel hakların korunmasını ve güçlendirilmesini sağlayan her mekanizmada olduğu gibi, Anayasa-

ya uygunluk denetimi mekanizması da demokrasiye ve demokrasi-
nin gelişmesine aykırı sayılamaz.

Yasaların Anayasa'ya uygunluğunun yargısal denetimi mües-
sesinin tarihsel gelişiminden bir kesit aktarmak gerektiğinde ABD
örneğinden söz edilmemesi sanıyorum olanaksızdır.

Dünyanın en genç ulusunu yöneten ve yönlendiren, dünyanın
en eski Anayasası konumundaki 1787 tarihli ABD Anayasası'nda,
federal yasaların yargısal denetimine olanak tanıyan açık ya da üstü
kapalı bir hüküm bulunmadığı, başka bir deyişle, Mahkemelerin
Anayasa'ya aykırı federal yasaları uygulamayacaklarına ilişkin bir
kurala yer verilmediği halde, 1803 yılında tesis olunan ve Federal
Yüksek Mahkeme Başkanı John MARSHALL tarafından kaleme alı-
nan MARBURY-MADISON kararıyla, Anayasa'ya aykırı yasaların
Mahkemelerce uygulanmayacağı içtihadının ABD hukuk yaşamına
geçirilmesinden ve federe devlet Mahkemelerinin de Anayasa'ya
uygunluğun yargı yoluyla denetimi hakkını kullanmaya başlamaların-
dan sonra etkisini ABD dışında da sürdüren cereyan, dünya üzerin-
de bugün ulaşılan ve olumlu doğrultudaki gelişmelere açık bulunan
düzeyin başlangıcıdır.

Söz konusu karar, ABD Anayasası'nın iki temel ilkesine dayan-
maktadır. Birincisi, yargı erkinin işlevine, ikincisi Anayasa'nın katı
yapısına, bükülmez karakterine ilişkindir. Belirtilen ilkeler yönünden,
anılan kararın gerekçesini (Mahkemelerin görevi, ülke yasalarına gö-
re hüküm vermektedir. Yasaların birbiriyle çatıştıkları durumlarda
bile bu görevin yerine getirilmesi kaçınılmaz bir zorunluluktur. Ül-
ke yasaları arasında Anayasa da yer almaktadır. Anayasa'nın bükül-
mez karakteri, kendisine, öteki yasalar karşısında üstünlük sağlamak-
ta, olağan yasaları yapan çoğunluğun, aynı yöntemle Anayasa'yı da
değiştirmesini engellemektedir. Bu bakımdan, Mahkemece, Anaya-
sa ile olağan yasalar arasında her hangi bir çatışma gözlemlendiğinde,
üstün ve bağlayıcı olan yasa'nın, yani Anayasa'nın uygulanması icap
eder) biçiminde özetlemek mümkündür.

ABD'ndeki uygulamalar karşısında, önceleri, açıkca olumsuz
bir tavır sergileyen Pensilvanya Yüksek Mahkemesi Başkanı'nın,
1825 tarihli bir kararda, Anayasa'nın sadece, Kanun Koyucu için
bir rehber olduğu ve Mahkemelerce doğrudan doğruya tatbik edi-
lecek bağlayıcı kurallar içermediği tezini savunmasına karşın, daha
sonra görüşlerini bütünüyle değiştirerek "Tecrübe bana kuru naza-

riyenin boşluğunu öğretti. Anayasa'ya aykırı yasalara kapıyı kapatabilecek bağımsız bir kuvvete gerçekten ihtiyaç vardır... Milletvekillerinin tasarrufları hiç bir denetime bağlı tutulmayacak olduktan sonra, halkın Anayasa ile Kanun Koyucu'ya bazı sınırlar çizmesi hiç bir değer ifade edemez..." biçimindeki açıklamaları, kanımızca, o günlerin siyasal ve toplumsal koşulları, hatta dünya ülkelerinin bu günkü görüntüsü açısından son derece önemli ve çok anlamlı mesajları dile getirmektedir.

Demekki, bükülmez Anayasa türü'nün uygulandığı ülkelerde, Anayasaların olağan yasalar karşısındaki üstünlüğünün yargısal güvenceye bağlanması, çağın gerekleriyle uyumlu, siyasal ve toplumsal gereksinimlerden kaynaklanan bir olgudur. Böylelikle, uyulması zorunlu üst normların yer aldığı temel yasalar, hiyerarşik sistem içindeki gerçek yerine oturtulmuş, etkili yaptırım gücüne kavuşturulmuş olmaktadır. Özellikle İkinci Dünya Savaşı'rı izleyen dönemde, insan hak ve özgürlüklerinin anlam ve önemi doğrultusundaki olumlu gelişmeler ve insan haklarının özenle korunması zorunluluğunun bilincine ulaşılması Anayasa yargılamasını; yasaların Anayasa'ya uygunluğunun dava ya da def'i yoluyla yargısal denetimini yaygınlaşma sürecine oturtmuştur.

Sayın Cumhurbaşkanım,

Olağan yasalarla değiştirilemeyen; hatta Devletin şeklinin Cumhuriyet olduğu hakkındaki 1., Cumhuriyetin niteliklerini belirleyen 2. ve Devletin bütünlüğü, resmî dili, bayrağı, millî marşı ve başkenti ile ilgili 3. maddelerinin değiştirilmesini, bunun da ötesinde değiştirilmesinin teklif edilmesini kesin olarak yasaklayan, ancak, 175. maddesinin öngördüğü durumlarda, bu maddede gösterilen koşullara ve yöntemlere uyulmak suretiyle değiştirilebilen Türkiye Cumhuriyeti Anayasası da, belirtilen nitelikleriyle katı ve sert tabiatlı bükülmez Anayasalar kategorisi içinde yer almaktadır. Anayasamızın belirtilen karakteri, onun üstünlüğünü ve bağlayıcılığını da ortaya koymaktadır. Nitekim, 11. maddesi, Anayasa hükümlerinin, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğunu; yasaların Anayasa'ya aykırı olamayacağını ifade etmek suretiyle bağlayıcılık ve üstünlüğünü özellikle vurgulamaktadır. Daha önce, 9.7.1961 günlü, 334 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın da ben'imseyerek ka-

bul ettiği söz konusu esas ve ilkeler, hukukî yaptırım ve koruma güvencesinden yoksun olarak, 1924 Anayasası'nın 103. maddesinde de yer almaktaydı.

İç hukuk düzenimizde ilk kez 1961 Anayasası'nda, yasaların Anayasa'ya uygunluğunun yargısal denetimine olanak tanınmasıyla hukuksal yaptırma bağlanan ve Anayasa Mahkemesi'nin kurulmasıyla koruma güvencesi sağlanan Anayasa'nın bağlayıcılığı ve üstünlüğü ilkesi böylece soyut bir kavram olmaktan kurtarılmış; 1961 Anayasası'nın buyruğuna uyularak, 25 Nisan 1962 günlü Resmi Gazete'de yayımlanan ve aynı gün yürürlüğe konan 22.4.1962 günlü, 44 sayılı "Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun" ile hukuk düzenimize girmiş ve gerçek yaşama aktarılmıştır. Bahis konusu gelişmeler sonucunda, Anayasa'nın bağlayıcılığı esası ve üstünlüğü ilkesi, anlamıyla uyumlu ve amacıyla bağdaşacak biçimde etkinlik ve işlerlik kazanmış; olağan yasalarla Anayasa'ya aykırı düzenlemelere yönelme ve dolaylı yollardan Anayasa'yı değiştirme olanağı ortadan kaldırılmış, tersine uygulamalar etkili yaptırma bağlanmıştır.

Kanunların Anayasa'ya uygunluğunun yargısal denetimini, denetlemeyi yapacak organa başvurma usulüne göre "defi yolu" ve "dava yolu" olarak kabul eden yaygın uygulama Ülkemizde de benimsenmiştir. Somut Norm Denetimi olarak da nitelendirdiğimiz defi yolunda, itiraz yolunda belli bir olay ve somut bir dava dolayısıyla denetim yapılmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 152. ve 2949 sayılı Kuruluş Yasamızın 28. maddeleri bu denetim türünü, bir davaya bakmakta olan Mahkeme'nin:

(1- 0 dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasaya aykırı görmesi... veya;

2- Taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması...) halinde Anayasa Mahkemesi'ne başvuracağını, Anayasa Mahkemesi'nin bu konuda vereceğı karara kadar davayı geri bırakacağını ifade ederek tanımlamıştır.

Yasa'nın belli bir olaya uygulanması beklenmeksizin Anayasa'ya aykırılığın öne sürüldüğü dava yoluyla denetim türü'ne, ağırlıklı özelliğı bakımından Soyut Norm Denetimi de denilmektedir. Anayasa'nın 150. ve 2949 sayılı Yasa'nın 20-22. maddeleri, "Kanunların, kanun hükmündeki kararnamelerin, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün veya bunların belirli madde ve hükümlerinin şekil ve

esas bakımından Anayasaya aykırılığı iddiasıyla..." Anayasa Mahkemesi'nde doğrudan doğruya iptal davası açabilme hakkından söz ederek belirtilen denetim türü'ne açıklık kazandırmaktadır. Şekil bakımından denetleme, Cumhurbaşkanınca veya Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin beşte biri tarafından istenebilmekte; esas bakımından Anayasa'ya aykırılık iddiasıyla Anayasa Mahkemesi'nde doğrudan doğruya iptal davası açabilme hakkı ise, Cumhurbaşkanına, iktidar ve anamuhalefet partisi Meclis grupları ile Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az beşte biri tutarındaki üyelere ait bulunmaktadır.

Anayasa'ya uygunluk denetimi yönünden Anayasa Mahkemesi kararları "red" ve "iptal" olmak üzere iki biçimde oluşturulur. İşin esasına girilerek verilen red kararları, denetlenen kuralın Anayasa'ya aykırı bir yanı ve yönü bulunmadığını ortaya koymaktadır. Anayasa'ya aykırılığın yaptırımını oluşturan iptal kararları ise, iptali kararlaştırılan hükümlerin Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihte herkes için geçerli olmak üzere yürürlükten kalkmasını gerektirir. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi, iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilmektedir.

Anayasa Mahkemesi kararları Resmî Gazete'de hemen yayımlanmakta ve yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri bağlamaktadır.

Sayın Cumhurbaşkanım,

Yasaların Anayasa'ya uygunluğunun yargısal denetimini kurumlaştıran gelişmelere ilişkin açıklamalardan sonra Türk Anayasa Mahkemesi'nin kuruluşuyla ilgili kimi konu ve sorunlara da özetle değinmeye çalışacağım:

1- Anayasa'nın 146. maddesi, Anayasa Mahkemesi'nin onbir asıl ve dört yedek üye'den kurulacağını; Cumhurbaşkanı'nun, iki asıl ve iki yedek üyeyi Yargıtay; iki asıl ve bir yedek üyeyi Danıştay; birer asıl üyeyi Askeri Yargıtay, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi ve Sayıştay Genel Kurullarınca kendi Başkan ve üyeleri arasından üye tamsayılarının salt çoğunluğuyla her boş yer için gösterecekleri üçer aday içinden; bir asıl üyeyi Yükseköğretim Kurulu'nun, kendi üyesi olmayan Yükseköğretim Kurumları öğretim üyeleri içinden göstereceği üç aday arasından; üç asıl ve bir yedek üyeyi ise üst kademe yöneticileriyle avukatlar arasından seçeceğini öngörmektedir.

Anayasa Koyucu'nun, kuruluş yönünden, 1961 Anayasası'ndan bu yana benimsediği "karma sistem" kuşkusuz Yüce Mahkeme'nin tarafsızlığını pekiştirmeyi ve bilimsel otoritesini yükseltmeyi başlıca amaç saymaktadır. Bu bakımdan adayları belirleyecek Yüksek Mahkemeler ile öteki Kurum ve Kuruluş'ların ve Anayasa Mahkemesi Üye'lerini seçecek Cumhurbaşkan'ının, tercihlerini, sistemin amacıyla uyumlu olarak, ilmi otoriteleri her türlü kuşkunun üstünde bulunan, tarafsızlıkları tartışılmayacak, güçlü ve gerçekten güvenilir adaylar arasından özenle yapmaları; üyelik andı'nın içerik ve anlamı doğrultusunda, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nı içtenlikle koruyacak, görevini doğruluk, tarafsızlık ve hakka saygı duygusu içinde, sadece vicdanının emrine uyarak yapacak kişileri görevlendirmeye inanca çalışmaları Anayasa yargılamasına ve Anayasa Mahkemesi'ne karşı güven duygularını pekiştirerek, Yüce Mahkeme'nin saygınlığını artıracaktır.

2- Konunun sorun oluşturan bir başka önemli yanı, kanımızca, Yargıtay, Danıştay, Askeri Yargıtay, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi ve Sayıştay Genel Kurulları'na kendi Başkan ve üyeleri arasında, hatta Yükseköğretim Kurulu'nun kendi üyesi olmayan Yükseköğretim Kurumları öğretim üyeleri içinden gösterecekleri adaylar yönünden Anayasa'nın 146. maddesinin işlerliğini önemli ölçüde yitirmiş bulunmasıdır.

Yüksek Mahkemelerin Başkanları, Daire Başkanları, Başsavcıları ve Yüksek öğretim Kurumları öğretim üyelerinin, hukuksal konumları ve özlük hakları nedeniyle, Anayasa Mahkemesi üyeliğine uzunca bir süreden bu yana istekli olmadıklarını üzümlere gözlemekteyiz. Sorunun Anayasa Mahkemesi üyelerinin hukuksal konumunun ve özlük haklarının üyeliğe özendirecek düzeyde bulunmamasından kaynaklandığı tartışmasız kabul edilmelidir.

Yüksek Mahkemelerde Başkanlık, Daire Başkanlığı ve Başsavcılık görevleriyle Yükseköğretim Kurumlarında öğretim üyeliğinin, Anayasa Mahkemesi üyeliği karşısında çekiciliklerini sürdürmekte olduğu gözönünde tutularak, bu zevatin, Anayasa Mahkemesi'ne seçilmeyi gönülden istedikleri ve seçilmelerini takiben yaş sınırları ulaştıkları tarihe kadar, Anayasa Mahkemesi üyesi olarak görevlerini kesintisiz sürdürdükleri 22.4.1962 günlü, 44 sayılı Kuruluş Yasası'nın yürürlükte bulunduğu dönemin hukukî statüsü, koşulları ve olanakları sağlandığı takdirde sorunun çözüme kavuşturulabileceğine inanmaktayım.

Kanunların, kanun hükmünde kararname ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Anayasa'ya şekil ve esas bakımlarından uygunluğunu denetleyen, Anayasa değişikliklerini sadece şekil yönünden inceleme ve denetime tabi tutan; Cumhurbaşkanını, Bakanlar Kurulu üyelerini, Yüksek Mahkemelerin Başkan ve üyelerini, Başsavcılarını, Cumhuriyet Başsavcivekilini, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ve Sayıştay Başkan ve üyelerini görevleriyle ilgili suçlardan dolayı Yüce Divan sıfasıyla yargılayan; ayrıca, siyasi partilerin kapatılmalarıyla ilgili davalara bakan, siyasi partilerin mali denetimini yapan ve Anayasa ile verilen öteki önemli görevleri yerine getiren Anayasa Mahkemesi'nin işlevi, işleyişi, kararlarının yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlayan geniş kapsamlı etkisi değerlendirilmek suretiyle, Anayasa'nın 146. maddesinin işlerliğini engelleyen soruna acil ve kalıcı çözümler üretilmesinin, Türk adaletinin özgün kaynağı olan adli, idari, askeri, mali yargı camiasını, tüm Yüksek Mahkemelerimizin çok değerli Başkanlarını, Başsavcılarını ve üyelerini de hoşnut edeceğine gönülden inanıyorum.

3- Anayasa Mahkemesi'nin kuruluşunda yer alan ve Anayasa'nın 146. maddesinde belirlenen kaynaklardan gelerek asıl üyelere mazreti olanların yerine, kıdem esasına göre toplantı ve görüşmelere katılabilen yedek üyeler yönünden bu güne kadar söylenip yazılanlara ekleyecek fazlaca sözümüz yoktur. Bununla birlikte, aynı kaynaklardan, aynı kurallara bağlı olarak, aynı yöntemlerle seçilen, özlük hakları ve kıdem açısından aynı statüde bulunan Anayasa Mahkemesi üyeleri arasında asıl ve yedek üye ayırımı yapılmasının hizmetle ilgili, hizmetin özellik ve niteliklerinden kaynaklanan pratik bir yararı bulunmadığını; tersine, hukuken geçerli bir anlam ve amacı bulunmayan 29 yıllık uygulamanın sürdürülmesinden vazgeçilmesi halinde, daha sağlıklı çalışmalar yapılacağını ve daha nitelikli hizmetler üretileceğini Anayasa Mahkemesi'nde 14 yıla yaklaşan hizmet kıdemime ve deneyimlerime dayanarak rahatlıkla yineleyebilirim.

4- Anayasa Mahkemesi'nde raportör olarak gerçekten çok başarılı hizmetler üreten, Yüksek Mahkeme'nin çok boyutlu çalışmalarına olumlu katkılarıyla sürekli destek veren değerli raportörlerimizin Yargıtay, Danıştay ve Sayıştay üyelikleri için yapılacak seçimlerde, üstlendikleri ağır sorumluluk ve başarı düzeyleri göz önünde tutularak gereğince değerlendirilmeleri, değişik bir hizmet ortamın-

da, çok değişik ve ağır koşullar altında feragatla çalışmalarının gerçekten hak edilmiş ödülü olacaktır.

Anayasa Mahkemesi'nde uzun yıllar çalışmış, kıdem ve deneyim kazanmış raportörlerimiz arasından, örneğin Anayasa Mahkemesi'nce belirlenecek üç adaydan birine Anayasa Mahkemesi üyeliğine seçilme olanağı tanınması da hem raportörlük görevinin çekiciliğini artıracak, hem de hizmette kalitenin yükselmesine olanak sağlayacaktır.

Sayın Cumhurbaşkanım,

Kısaca değinmek istediğim bir başka konuda, Avrupa Anayasa Mahkemeleri ve benzer görevleri üstlenen öteki denetim kurumları arasında temas ve deneyim değişimi sağlamaya, ortak adalet idealini gerçekleştirmeye, demokratikleşme sürecini kısaltma, insan hak ve özgürlüklerini koruma yaklaşımlarını etkinleştirmeye yönelik çalışmalar yapan, bu amaçlarla üç yılda bir toplanan ve birincisi 17-20 Ekim 1972 tarihlerinde Yugoslavya'nın Dubrovnik kentinde yapılan Avrupa Anayasa Mahkemeleri Konferansı'nın sekizincisinin 7-10 Mayıs 1990 tarihleri arasında Ankara'da gerçekleştirilmiş bulunmasıdır.

8 kurucu, 18 gözlemci Mahkeme ve Kurum'un çağrılı olduğu ve çağrılı ülkelerin hemen tümünün kalabalık delegasyonlarla katıldığı VIII. Avrupa Anayasa Mahkemeleri Konferansı'nın, organizasyonu ve gündemindeki konular üzerindeki bilimsel tartışmalar yönünden eriştiğı başarı ve Avrupa Anayasa yargısının amaçladığı bütünleşme çabaları doğrultusunda sağladığı yarar, tüm değerli konuklarımızın içtenlikle ve övgüyle dile getirdikleri gerçekten öğünülecek bir nitelik kazanmıştır.

Öte yandan Dünya Hukukçular Birliğı tarafından düzenlenen ve ondördüncüsü 22-27 Nisan 1990 tarihlerinde Pekin'de yapılan hukuk yoluyla barış ve ekonomik kalkınma konularının derinliğine tartışıldığı Konferans'ta yedi ülke Başyargıcından oluşan ve geleneksel olarak, uluslararası çok önemli bir konuda davacı ve davalı ülkeler avukatları huzurunda temsili yargılama yapan Temsili Mahkeme'de yedi üye'den biri olarak görevlendirildiğimizi ve Konferans sonunda Dünya Hukukçular Birliğine Onur Başkanı olarak seçildiğimizi belirtmekten de kivaçnç duymaktayım.

Konuşmamı bitirirken, geçtiğimiz dönemde, yaş sınına ulaşmış bulunmaları nedeniyle emekliye ayrılan Anayasa Mahkemesi yeleri, değerli meslektaşlarımız Sayın Muammer TURAN, Sayın Mehmet ÇINARLI ve Sayın Lemi ZATAKAN'a, ğnle anımsayacağımız başarılı ve çok yararlı hizmetlerinden dolayı teşekkürler ediyor, kendilerine, bundan sonraki yaşamlarında da, tüm aile bireyle-riyle birlikte, sağlık, esenlik ve mutluluk içinde çok uzun ömürler diliyorum.

Yüce Mahkeme'de görev yapmış, unutulmaz hizmetler sergilemiş çok değerli meslektaşlarımızdan hayatta olanlara sağlıklar, esenlikler; ebediyete intikal etmiş bulunanlara ise Tanrı'dan rahmet dilemekteyim.

Olabildiğince kısa konuşmayı amaçladığım balde başaramayışımı anlayış ve hoşgörüyle karşıladığınız ve beni sabırla dinlediğiniz için şükranlarımı sunuyorum.

Anayasa Mahkemesi'nin aslı fonksiyonunu oluşturan Anayasa'ya uygunluğun yargısal denetimi görevini ve Anayasa ile verilen öteki önemli görevleri yerine getirirken, Atatürk ilke ve inkılplarının ışığında, Türk toplumunu ağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkarma ve Türkiye Cumhuriyetinin liklik niteliğini pekiştirme amacıyla Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nı koruma ykmllğmzn de, andımızın ve bilinçli olarak üstlendiğimiz sorumluluklarımızın vazgeçilmez gereği olduğunu birkez daha vurgulayarak derin sayđıđarımı içtenlikle yineliyorum.

Teşekkürler ederim,. 25.4.1991

Necdet DARICIOğLU
Anayasa Mahkemesi Başkanı